31997D0178

L 75/44 SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA 15.3.1997.

ODLUKA KOMISIJE

od 10. veljače 1997.

o definiciji metodologije za prijelaz s Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa u Zajednici (ESA 95) i Europskog sustava integriranih ekonomskih računa (ESA, drugo izdanje)

(Tekst značajan za EGP)

(97/178/EZ, Euratom)

KOMISIJA EUROPSKIH ZAJEDNICA,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju,

uzimajući u obzir članak 8. stavak 3. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2223/96 od 25. lipnja 1996. o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Zajednici [1] te članak 6. Direktive Vijeća 89/130/EEZ, Euratom od 13. veljače 1989. o usklađivanju načina obračunavanja bruto nacionalnog proizvoda po tržišnim cijenama [2],

budući da Komisija očekuje da se rezerve vezane uz procjene BDP-a država članica ukinu do 31. prosinca 1998.;

budući da postoje razlike između rezultata dobivenih korištenjem ESA-e 95 i drugog izdanja ESA-e;

budući da je potrebno najkasnije do prosinca 1996. utvrditi razlike u definicijama između ESA-e 95 i drugog izdanja ESA-e, kako bi se primijenio članak 8. stavci 1. i 2. Uredbe (EZ) br. 2223/96 o ESA 95 i procijeniti njihov učinak kako bi se podaci za BDP i BNP prema drugom izdanju ESA-e, dobili iz podataka za BDP i BNP u skladu s ESA-om 95;

budući da će Komisija, ako se nakon donošenja ove Odluke ustanove daljnje razlike između drugog izdanja ESA i ESA 95 koje imaju učinak na BDP ili BNP, poduzeti mjere u skladu s člankom 8. Uredbe (EZ) br. 2223/96 kako bi se izmijenio Prilog ovoj Odluci;

budući da se s člankom 19. Uredbe Vijeća (EEZ, Euratom) br. 1552/89 od 29. svibnja 1989. o provedbi Odluke 88/376/EEZ, Euratom o sustavu vlastitih sredstava Zajednice [3] predviđa da Komisija svake godine, zajedno s predmetnom državom članicom, pregledava agregate koji su joj dostavljeni u svrhu vlastitih sredstava, posebno u slučajevima o kojima je obaviješten Odbor BNP-a;

budući da se mjere predviđene ovom Odlukom primjenjuju uzimajući u obzir načelo ekonomičnosti, istovremeno osiguravajući dobru kvalitetu za procjene BDP-a i BNP-a;

budući da su mjere predviđene ovom Odlukom u skladu s mišljenjem Odbora osnovanog s člankom 6. Direktive 89/130/EEZ, Euratom,

[1] SL L 310, 30.11.1996., str. 1.
[2] SL L 49, 21.2.1989., str. 26.
[3] SL L 155, 7.6.1989., str. 1.

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Razlike u definicijama između drugog izdanja ESA i ESA 95 koje je Odbor BDP-a ustanovio i odobrio prije 31. prosinca 1996. i imaju učinak na BDP i BNP navedene su u Prilogu. Države članice ocjenjuju i dokumentiraju svaku od ovih razlika u definicijama, primjenjujući načelo iz članka 2. One Komisiji pružaju potrebne informacije i objašnjenja o svakoj razlici u skladu s člankom 5. Direktive 89/130/EEZ, Euratom.

Članak 2.

Podaci o BDP-u koji se temelje na drugom izdanju ESA-e i dostavljaju na temelju Direktive 89/130/EEZ, Euratom i podaci o BDP-u koji se dostavljaju u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) 3605/93 od 22. studenoga 1993. o primjeni Protokola o postupku u slučaju prekomjernog deficita priloženog Ugovoru o osnivanju Europske zajednice [1], dobivaju se iz podataka koji se temelje na ESA-i 95 koje države članice dostavljaju na temelju članka 7. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 2223/96, usklađujući potonje podatke kako bi se u obzir uzeo utjecaj razlika u definicijama između drugog izdanja ESA-e i ESA-e 95 navedenih u članku 1.

Ovo se načelo može sažeti u sljedeće jednadžbe:

(a) podaci o BDP-u koji se temelje na drugom izdanju ESA-e

= podaci o BDP-u koji se temelje na ESA-i 95

— zbroj iznosa kvantificiranih za razlike u definicijama između ESA-e 95 i drugog izdanja ESA-e navedeni su u članku 1.;

(b) podaci o BNP-u koji se temelje na drugom izdanju ESA-e

= podaci o BNP-u koji se temelje na ESA-i 95

— zbroj iznosa kvantificiranih za razlike u definicijama između ESA-e 95 i drugog izdanja ESA-e kako su navedene u članku 1.

Članak 3.

1. Odredbe članka 1. i 2. ove Odluke primjenjuju se na:

(a) podatke o BNP-u za 1998. i naredne godine koji se dostavljaju na temelju Direktive 89/130/EZ, Euratom, za vrijeme važenja Odluke Vijeća 94/728/EZ, Euratom od 31. listopada 1994. o sustavu vlastitih sredstava [2] Europskih zajednica;

(b) podatke o BDP-u za 1998. koji se dostavljaju u smislu Uredbe (EZ) 3605/93.

Ove se odredbe također mogu primijeniti na:

(c) podatke o BNP-u i BDP-u za razdoblje od 1995. do 1997., a države članice ih mogu dostaviti na temelju ESA-e 95 u smislu direktive i uredbe iz stavka 1. točaka (a) i (b).

2. Ako se dostavljaju podaci iz stavka 1. točke (c), države članice na zahtjev Komisije dostavljaju iznose koji su nastali iz razlika u definicijama između drugog izdanja ESA-e i ESA-e 95.

Članak 4.

Ako Odluka 94/728/EZ, Euratom ostane na snazi i nakon 31. prosinca 1999., Komisija će preispitati ovu Odluku i po potrebi poduzeti odgovarajuće mjere.

Članak 5.

Ova je Odluka upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 10. veljače 1997.

Za Komisiju

Yves-Thibault DE SILGUY

Član Komisije

[1] SL L 332, 31.12.1993., str. 7.

[2] SL L 293, 12.11.1994., str. 9.

PRILOG

RAZLIKE UVEDENE IZMEĐU ESA-e 79 I ESA-e 95 KOJE UTJEČU NA BDP ILI BNP

Popis promjena.

U ovom su dodatku opisane sljedeće promjene koncepta koje utječu na BDP ili BNP:

1. Kriterij rezidentnosti
2. Usluge financijskog posredovanja indirektno mjerene (UFPIM)
3. Osiguranje
4. Dobit od izravnih ulaganja
5. Dohodak od kamata
6. Kultivirani prirodni uzgoj biljaka
7. Računalni programi i velike baze podataka
8. Vojna oprema i vozila, osim oružja
9. Razvoj usluga
10. Izdaci za istraživanje mineralnih ležišta
11. Potrošnja fiksnog kapitala na ceste, mostove itd.
12. Državne dozvole i pristojbe
13. Vrednovanje outputa za vlastitu finalnu potrošnju i output iz dobrovoljne aktivnosti
14. Vrijednosni prag za kapitalna dobra
15. Tržišni/netržišni kriteriji
16. Subvencije
17. Zabava, literarni i umjetnički izvornici
18. Usluge povezane s dozvolom za korištenje zabave, književnih i umjetničkih izvornika
19. Garaže
20. Porez na registraciju automobila koji plaćaju kućanstva
21. Nadnice i plaće u naturi
22. Dozvole za korištenje nematerijalnih neproizvedenih sredstava
23. Biljegovine

Terminologija

Potrebna je uvodna napomena vezana uz terminologiju. Treba napomenuti da je nekoliko koncepata iz ESA-e 79 navedenih u upitniku za BNP ukinuto u ESA-i 95. Primjeri su output po tržišnim cijenama (P10), bruto dodana vrijednost po tržišnim cijenama (N1p), te finalna potrošnja na ekonomskom području (P3B). Ipak, činjenica da su određeni koncepti ESA-e 79 u ESA-i 95 zamijenjeni značajnijima očigledno ne znači da se stari koncepti ne mogu prikupljati u okviru ESA-e 95. Agregati ESA-e 79 mogu se izračunati iz detaljnih nacionalnih računa na osnovi ESA-e 95, pod uvjetom da se svaka promjena koncepta prikazuje odvojeno. Iako bruto dodana vrijednost po tržišnim cijenama u ESA-i 95 nije samostalan koncept, očigledno je da ima smisla govoriti o bruto dodanoj vrijednosti po tržišnim cijenama i izračunavati je s obzirom na to da se sve komponente koje čine ovaj agregat ocjenjuju u skladu s pravilima ESA 95.

Tablica sa sažetim pregledom

Utjecaj svake od gore navedenih promjena koncepta sažeto je prikazan u Tablici 1.

Tablica 1. opisuje učinak prijelaza s ESA-e 79 na ESA-u 95. Stupci u tabeli odgovaraju promjenama koncepta i označeni su brojevima iz gore navedenog popisa promjena. U tablici „+” označava utjecaj s pozitivnim predznakom za relevantnu stavku, „P” negativni utjecaj, a „×” da se utjecaj može dogoditi, ali njegov predznak nije moguće unaprijed odrediti.

Zahtjevi za izvješćivanje

Ovim se dokumentom razrađuje provedba ponekad složenih promjena u definiciji između ESA-e 79 i ESA-e 95 te su stoga prikazane analize vrlo detaljne. Takva razina detaljnosti ne treba se shvatiti kao zahtjev za izvješćivanje.

Tablica 1.

Prijelaz s ESA 79 na ESA 95

BNP UPITNIK (ESA 79)		Promjena broja koncepta																						
	ESA kod	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
PROIZVODNI PRISTUP																								
1 *Output* roba i usluga (po proizvodnim cijenama, isključujući zaračunati PDV-a)	P10	×		+			×	×	×	×		+		+		×	–	+	+	+	+	+	+	+
2 Intermedijarna potrošnja (po kupovnim cijenama, isključujući odbitni PDV)	P20	×	×	+				–	–		–		+		+		–	+	+	+		–	+	+
3 Bruto dodana vrijednost po tržišnim cijenama (isključujući PDV)	N1p	×	×	×			×	+	+	×	+	+	–	+	–	×	–	×	×	+	+	+	×	+
4 PDV na proizvode	R21																							
5 Porezi povezani s uvozom (isključujući PDV)	R29																				+			
6 Subvencije na uvoz	R39																							
RASHODNI PRISTUP																								
7 Finalna nacionalna potrošnja kućanstava	P3Ap	×	+	+									+	+		×	–	–		+	+	+		+
8 Finalna potrošnja rezidentnih kućanstava u inozemstvu	P32	×		×																				+
9 Finalna potrošnja nerezidentnih kućanstava u ekonomskom prostoru	P33	×		×																				+
10 Finalna potrošnja kućanstava u ekonomskom prostoru	P3Bp	×	+	+									+	+		×	–	–		+	+	+		+
11 Zajednička potrošnja privatnih neprofitinih ustanova	P3Bp		+	+				×					–	–	×	×		–	×				×	+
12 Zajednička potrošnja ukupne države	P3Bp		+	+				×	×			+	–	–	×	×		–	×				×	
13 Finalna potrošnja u ekonomskom prostoru	P3Bp		+	+				×	×			+	–	×	×	×	–	–	×	+	+	+	×	–
14 Bruto investicije u fiksni kapital	P41							+	+		+			+	–			+						+
15 Promjene u zalihama	P42	×					×			×														
16 Izvoz roba i usluga	P50	×	+	+														+	+	×			+	
17 Uvoz roba i usluga	P60	×	+	+														+	+	×			+	
18 Bilanca izvoza i uvoza	P50-P60	×	×	×														×	×	×			×	
DOHODOVNI PRISTUP																								
19 Naknade zaposlenicima koje plaćaju rezidentne jedinice	R10	×																				+		
20 Bruto poslovni višak gospodarstva	N2	×	×	×			×	+	+	×	+	+		+	–	×	–	×	×	+			×	
21 Porezi povezani s proizvodnjom i izvozom	R20	×											–								+			+
22 Subvencije na proizvodnju i uvoz	R30	×														×								
23 **BRUTO DOMAĆI PROIZVOD PO TRŽIŠNIM CIJENAMA**	N1	×	×	×			×	+	+	×	+	+	–	+	–	×	–	×	×	+	+	+	×	+
24 Naknade zaposlenicima primljene ostatka svijeta		×																				+		
25 Naknade zaposlenicima plaćene ostatku svijeta		×																				+		
26 Imovina i poduzetnički dohodak primljen iz ostatka svijeta		×	×	+	+	×												–	–	×				
27 Imovina i poduzetnički dohodak plaćen ostatku svijeta		×	×	+	+	×												–	–	×				
28 **BRUTO NACIONALNI PROIZVOD PO TRŽIŠNIM CIJENAMA**		×	+	×	×	×	×	+	+	×	+	+	–	+	–	×	–	×	×	+	+	×	×	+

Bilješka

(+) Učinak s pozitivnim predznakom (veći ili jednak 0)
(–) Učinak s negativnim predznakom (manji ili jednak 0)
(×.) Učinak je moguć, predznak nije unaprijed poznat
(?) Nije vjerojatno da će učinak biti relevantan za četvrti izvor

1. **Kriterij rezidentnosti**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Studenti	207, 210c	2.10
Instalacija opreme	207	2.09 bilješka 1
Građevinarstvo u ostatku svijeta	207	2.09 bilješka 1, 2.15a

Opis promjene

ESA 95 daje eksplicitne kriterije rezidentnosti za studente, instalaciju opreme i građevinske aktivnosti u ostatku svijeta. U svim slučajevima kriteriji su različiti od onih iz ESA-e 79.

ESA 95 navodi kako se studente uvijek smatra rezidentima svoje matične zemlje, neovisno o trajanju njihovog boravka u inozemstvu. ESA 79 davala je jednako eksplicitne, ali različite kriterije rezidentnosti (pravilo jedne godine). Dakle, postoji jasna promjena pravila između ESA-e 79 i ESA-e 95.

Što se tiče instalacije opreme i građevinskih aktivnosti koje predstavljaju bruto investicije u fiksni kapital u ostatku svijeta, ESA 95 također daje posebne i eksplicitne upute o rezidentnosti. Kod instalacije opreme *output* se bilježi u zemlji porijekla, a ne u zemlji instalacije. U slučaju građevinskih aktivnosti u ostatku svijeta koje predstavljaju bruto investicije u fiksni kapital, *output* se bilježi na području na kojem se građevinska aktivnosti izvodi.

ESA 79 ne sadrži upute koje se posebno odnose na dva posljednja slučaja. Tako su u okviru ESA-e 79 kriteriji rezidentnosti koje treba primijeniti na te aktivnosti općeniti kriteriji navedeni u stavku 207. (dakle, o rezidentnosti se odlučuje prema pravilu jedne godine). Prema tome, između ESA-e 79 i ESA-e 95 došlo je do promjene u kriterijima koje treba primijeniti u ta dva slučaja. U okviru ESA-e 95, usluge instalacije više se ne smatraju *outputom* područja na kojem se instalacija izvodi, čak i kada aktivnost traje dulje od jedne godine. Također se, u okviru ESA-e 95, građevinske aktivnosti koje predstavljaju bruto investicije u fiksni kapital smatraju *outputom* područja na kojem se izvode građevinski radovi, čak i onda kada ta aktivnost traje kraće od godine dana. Treba napomenuti da će u slučaju mnogih pojedinih projekata praktični utjecaj na BNP vjerojatno biti malen ili nepostojeći usprkos ovim promjenama (vidi niže navedeno objašnjenje u vezi sa slanjem zarade iz uvjetno rezidentnih jedinica).

Posljedice promjena

Novi tretman studenata koji studiraju u inozemstvu za BNP važan je u onolikoj mjeri u kojoj se tiče prijelaza s BDP-a na BNP. Primarni dohodak koji ti studenti primaju ili plaćaju mogu se u ESA-i 79 računati kao primarni dohodak koji je primila/platila zemlja domaćin, ali u ESA-i 95 kao primarni dohodak koji je primila/platila matična zemlja. U praksi su ti iznosi vjerojatno mali.

Pažnju stoga treba usmjeriti na druge dvije stavke.

U **proizvodnom se pristupu** instalacija opreme u inozemstvu, koja zadovoljava pravilo jedne godine iz ESA-e 79, računa kao *output* ostatka svijeta u ESA-i 79, ali kao domaća proizvodnja u okviru pravila iz ESA-e 95. Nasuprot tome, građevinska se aktivnost u ostatku svijeta, koja predstavlja bruto investicije u fiksni kapital koje provode rezidentni proizvođači i koja ne zadovoljava pravilo jedne godine iz ESA-e 79, bilježi kao *output* domaćeg gospodarstva u okviru pravila iz ESA-e 79, ali kao *output* ostatka svijeta u okviru pravila iz ESA-e 95. Posljedice koje to ima na *output*, intermedijarnu potrošnju i bruto dodanu vrijednost, navedeni su u Tablici 1.

S obzirom na to da se predmetne transakcije odnose i na i instalacije i građevinske aktivnosti rezidentnih institucionalnih proizvodnih jedinica u inozemstvu i nerezidentnih institucionalnih proizvodnih jedinica na domaćem području, ne može se unaprijed odrediti predznak neto utjecaja.

U **rashodnom pristupu** novi tretman studenata ima utjecaj na potrošnju kućanstava; te promjene imaju protutežu u promjenama u uvozu i izvozu. Novi tretman usluga instalacije i građevinarstva u ostatku svijeta utječe na izvoz i uvoz usluga. Predznak neto utjecaja opet će ovisiti o situaciji u određenoj zemlji.

U **dohodovnom pristupu** novi će tretman instalacijskih usluga i građevinarstva u inozemstvu vjerojatno imati značajan utjecaj na naknade zaposlenicima kao i na poslovni višak. Kako je riječ o transakcijama u inozemstvu i iz inozemstva, predznak neto utjecaja ovisit će o specifičnim okolnostima.

Konačno, što se tiče **prijelaza s BDP-a na BNP** učinci novog tretmana instalacijskih usluga i građevinarstva u inozemstvu na naknade zaposlenicima i dohodak od imovine odražavaju utjecaje koji su već navedeni u okviru dohodovnog pristupa.

Treba napomenuti da je u okviru pravila iz ESA-e 95 odluka rezidentnih institucionalnih proizvodnih jedinica o tome treba li ili ne stvoriti uvjetno rezidentnu jedinicu za građevinsku aktivnost u inozemstvu neutralna na razini bruto nacionalnog dohotka, bez obzira na eventualnu potrošnju fiksnog kapitala radi korištenja strojeva i opreme na stranom gradilištu, što nije nužno slučaj u okviru pravila iz ESA-e 79. Razlog tom nepostojanju neutralnosti u okviru pravila iz ESA-e 79 je u različitom tretmanu zadržane zarade od izravnih stranih ulaganja u ova dva sustava. Budući da se sva zadržana zarada društava koja nemaju gospodarski interes na ekonomskom području zemlje na kojem se gradilište nalazi po definiciji moraju vratiti u matičnu zemlju u roku jedne godine, problem zadržane zarade nužno je ograničen na odabir treba li bilježiti određeni (neto) poslovni višak ostvaren građevinskom aktivnošću u inozemstvu u godini t -1 ili u godini t.

Što se tiče potrošnje fiksnog kapitala, koja predstavlja sastavni dio bruto poslovnog viška, ona se bilježi u zemlji za koju se smatra da je proizvođač njezin rezident pa se stoga računa kao dio BDP-a/BNP-a te zemlje. U praksi se možda ne čini mogućim izračunati potrošnju fiksnog kapitala za pojedine građevinske projekte, što zapravo vodi do toga da se cijela potrošnja fiksnog kapitala bilježi u zemlji vlasnika strojeva i opreme.

Pitanje je dakle ne može li se osnivanje ili neosnivanje zamišljene rezidentne jedinice u svrhu građevinske aktivnosti u ostatku svijeta smatrati neutralnim zbog praktičnih razloga u smislu BNP-a.

U najgorem će slučaju ovo pitanje utjecati samo na vrijeme bilježenja, odnosno distribuciju određenog BNP-a između dvije susjedne godine, pod uvjetom, naravno, da su sve transakcije ispravno bilježene u računima.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da poduzeće iz zemlje A izvodi građevinski projekt u zemlji B koji traje manje od godine dana, vrijedi 1 000 i zahtijeva intermedijarnu potrošnju od 200 i naknade zaposlenicima od 400. Na gradilištu rade samo radnici rezidentni u zemlji A, a svi su materijali kupljeni u zemlji B. U okviru pravila iz ESA-e 95 gradilište se tretira kao uvjetno rezidentna jedinica zemlje B, dok se u okviru pravila iz ESA-e 79 ne stvara nikakva takva uvjetna jedinica.

Poduzeće u zemlji A šalje čitav poslovni višak za vrijeme relevantnog računovodstvenog razdoblja. Učinak na račune zemlje A pokazuju sljedeće tablice. Računi zemlje B su simetrični. Potrebno je ukazati na to da neutralnost BNP-a ovisi o poslovnom višku koji se šalje unutar istog računovodstvenog razdoblja.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u usporedbi s bilježenjem prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	– 1 000	P20	– 200
P60	– 200	P50	– 1 000

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	– 200	P10	– 1 000
N1	– 800		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
R10	– 400	N1	– 800
N2	– 400		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
		N2	– 400
		R10 (rezident)	– 400
		R10 (ne-rezident)	+ 400
N3	+ 0	R40	+ 400

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
N4	+ 0	N3	+ 0

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
N5	+ 0	N4	+ 0

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

2. **UFPIM**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
UFPIM	325 (c)	Prilog I.

Opis promjene

U ESA-i 95 odluka treba li UFPIM raspodijeliti na korisnike ili ne i dalje je otvorena. Tu će odluku donijeti Vijeće prije kraja 1997. Prema dogovoru, u ESA-i 79 posebna jedinica troši sav UFPIM. Tretman UFPIM-a je eksplicitan i u ESA-i 79 i ESA-i 95. Jasna promjena tretmana nastupila bi dodjelom UFPIM-a (ako bi se ta odluka potvrdila), s utjecajem na BNP.

Posljedice promjene

Ako se odluči da se u okviru ESA 95 UFPIM ne alocira korisnicima, neće doći do promjene koja utječe na BNP upitnik. U suprotnom, ako se donese odluka da se UFPIM alocira korisnicima, doći će do značajnih posljedica u čitavom sustavu računa.

U **proizvodnom pristupu** intermedijarna potrošnja će se smanjiti za iznos UFPIM-a koji se sada alocira na finalne uporabe i povećati za iznos uvezenog UFPIM-a koji se koristi kao intermedijarna potrošnja. Kako je riječ o dva suprotna učinka, predznak utjecaja na intermedijarnu potrošnju i bruto dodanu vrijednost ne može se unaprijed odrediti. U krajnjim bi slučajevima utjecaj uvoza mogao biti dominantan. Međutim, u praksi će učinak uvoza vjerojatno biti zanemariv u usporedbi s učinkom domaće proizvodnje, što će dovesti do pada intermedijarne potrošnje i povećanja bruto dodane vrijednosti.

U **rashodnom pristupu** sve su stavke koje se odnose na finalnu potrošnju podložne pozitivnom utjecaju. Što se tiče zajedničke potrošnje, povećanje proizlazi iz rasta intermedijarne potrošnje svih netržišnih proizvođača ukupne države i privatnih neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima (NUSK), što utječe na rast *outputa* vrednovanog kao zbroj troškova pa tako i zajedničke potrošnje. Isto tako to utječe na uvoz i izvoz robe i usluga i njihovo stanje, budući da plaćanja kamata na međunarodne zajmove i depozite obuhvaćaju element usluga financijskog posredovanja indirektno mjerenih. Doći će do rasta izvoza i uvoza, dok učinak na njihov saldo nije unaprijed poznat. Zbog toga učinak na BDP nije moguće unaprijed odrediti, ali je praktički sigurno da će on u europskom kontekstu biti pozitivan.

U **dohodovnom pristupu** bruto poslovni višak je jedina stavka na koju promjena ima utjecaja. Predznak neto utjecaja opet se ne može unaprijed odrediti zbog uvoza UFPIM-a, ali će biti pozitivan, osim u ekstremnim okolnostima za koje nije vjerojatno da će se dogoditi u Europskoj uniji.

Što se tiče **prijelaza s BDP-a na BNP**, dohodak od imovine primljen iz inozemstva umanjuje se za iznos koji se odnosi na zajmove odobrene nerezidentima, što se sada tretira kao izvoz usluga (UFPIM). Slično tome, dohodak od imovine isplaćen inozemstvu uvećava se za iznos koji se odnosi na depozite koje drže nerezidenti, što se sada tretira kao izvoz usluga. Analogna argumentacija vrijedi za uvoz UFPIM-a. Naravno, logično je objašnjenje da tokovi plaćanja u inozemstvo i iz njega ostaju nepromijenjeni. Budući da postoje suprotni učinci koji se odnose na zajmove i depozite, ne može se unaprijed odrediti predznak neto utjecaja na dohodak od imovine u inozemstvu i iz njega. Ipak, važno je primijetiti da utjecaj alociranja UFPIM-a na stanje dohotka od imovine primljenog iz inozemstva i plaćenog u inozemstvu služi kao točna protuteža utjecaju na saldo uvoza i izvoza.

U cijelosti, utjecaj na BDP ne može se odrediti unaprijed, ali će u stvarnoj praksi gotovo uvijek biti pozitivan. Nasuprot tome, utjecaj na BNP bezuvjetno je pozitivan budući da je učinak na BDP koji proizlazi iz salda izvoza i uvoza UFPIM-a izravnava učinak salda dohotka od imovine u inozemstvo i iz njega.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da je *output* UFPIM-a jednak 1 000, od kojih 500 ide na intermedijarnu potrošnju tržišnih proizvođača, 50 se koristi za intermedijarnu potrošnju netržišnih proizvođača, a 550 kao finalna potrošnja kućanstava. Izvoz je 400, a uvoz 500. Konzistentnost bruto tokova izvoza i uvoza koja se pretpostavlja u ovom primjeru možda nije realna, ali bi barem neto tokovi trebali biti konzistentni.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 1 050	P20	+ 550
P60	+ 500	P3B	+ 600
		P50	+ 400

Račun proizvodnje				**Račun stvaranja dohotka**				**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P20	+ 550	P10	+ 1 050	N2	+ 500	N1	+ 500	R40	– 500	N2	+ 500
N1	+ 500							N3	+ 600	R40	– 400

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P3A	+ 600	N3	+ 600			N4	+ 0			N5	+ 0
N4	+ 0			N5	+ 0						

3. **Osiguranje**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Osiguranje	325 (k)	3.63, Prilog III.

Opis promjene

ESA 95 definira *output* usluga osiguranja kako slijedi:

> stvarne prihodovane premije, plus dodaci na premiju, minus dospjele tražbine, minus povećanja (plus smanjenja) tehničkih pričuva za preostale rizike i tehničkih pričuva osiguranja u kojem osigurani sudjeluju u dobiti.

ESA 95 ne spominje stavku „dodatna plaćanja u obliku raspodijeljene dobiti". Ta se plaćanja trebaju smatrati tražbinama ako se ne vraćaju u osiguranje u obliku premijskih dodataka i dodatnih doprinosa koji se dodaju na stvarno plative premije i doprinose.

Svi se nominalni dobici ili gubici od imovine isključuju kada se mjere promjene tehničkih pričuva osiguranja … „njih ne treba smatrati dohotkom od ulaganja tehničkih pričuva osiguranja, niti promjenom aktuarskih pričuva i pričuva osiguranja u kojem osigurani sudjeluju u dobiti". Isto se primjenjuje na neraspodijeljene dobitke od imovine.

Kada nema podrobnih informacija o sredstvima iz kojih su ostvareni dohoci od imovine, stavak 4.68. propisuje pravilo prema kojem treba raspodijeliti sve dohotke od imovine na dio dobiven od ulaganja tehničkih pričuva osiguranja i dio dobiven od ulaganja vlastitih sredstava. Kada je moguće razlikovati izvore ulaganja, nije potrebno procjenjivati dohodak od imovine ostvaren od ulaganja vlastitih sredstava. U ovom se slučaju ovo pravilo više nije potrebno.

ESA 79 definira njihov *output*, koristeći prilično drugačiju terminologiju, kako slijedi:

> iznos za koji bruto prihodovane premije premašuju zbroj: dospjelih tražbina, plus dodatna plaćanja osiguranicima u obliku raspodijeljene dobiti, plus varijacije u akturaskim pričuvama za preostale rizike i varijacije u pričuvama za osiguranje uz sudjelovanje u dobiti, minus pripisane kamate obračunate vlasnicima police minus ostvareni kapitalni dobici koji su u stvari raspodijeljeni.

— Pripisane kamate odgovaraju pripisanom dohotku u korist vlasnika police osiguranja budući da se bilježe u računima osiguravajućih društava.

Kako bi se postiglo konzistentno bilježenje, pripisane kamate i realizirani kapitalni dobici (ili dobici od imovine) trebaju se obuhvatiti samo ako uzrokuju varijacije u aktuarskim pričuvama osiguranja za izvanredne rizike i u pričuvama za osiguranje uz sudjelovanje u dobiti osiguravajućih društava. Nerealizirani dobici od imovine trebaju se isključiti pri vrednovanju *outputa*.

ESA 79 zahtijeva uključenje pripisane kamate koja se obračunava u korist vlasnika police osiguranja (odnosno onaj dio ukupnih obračunatih kamata namijenjen vlasnicima police osiguranja), dok ESA 95 zahtijeva uključenje cijelog iznosa premijskih dodataka (odnosno svih dohodaka od imovine). Tako se *output* usluga osiguranja povećava za iznos razlike između premijskih dodataka i pripisanih kamata u korist vlasnika police osiguranja.

Posljedice promjene

Širenje opsega dohotka od ulaganja tehničkih pričuva osiguranja koje treba obuhvatiti prilikom mjerenja vrijednosti usluge pružene kako vlasnicima police životnog, tako i neživotnog osiguranja, povećava *output* osiguravajućih društava i vrijednost usluga koje koriste vlasnici polica.

Sljedeća analiza temelji se na pretpostavci da neživotno osiguranje ne uključuje aktuarske pričuve i pričuve za osiguranje uz sudjelovanje u dobiti. Prema toj pretpostavci vrijednost usluga neživotnog osiguranja jednaka je bruto premijama minus tražbine. Ako iznimno neživotno osiguranje dovede do aktuarskih pričuva itd., promjena je složenija.

U **proizvodnom pristupu** prijelaz na ESA-u 95 povećava *output* i intermedijarnu potrošnju. Predznak utjecaja na dodanu vrijednost nužno je pozitivan u zatvorenom gospodarstvu, ali u otvorenom gospodarstvu uvoz usluga osiguranja u principu može promijeniti predznak utjecaja na ukupnu dodanu vrijednost u ekonomiji. Stoga predznak nije unaprijed određen, ali je u praksi gotovo sigurno da će biti pozitivan s obzirom na dominantni učinak domaćeg osiguranja.

U **rashodnom pristupu** sve stavke koje uključuju finalnu potrošnju podložne su pozitivnom utjecaju, budući da se finalna potrošnja kućanstava i intermedijarna potrošnja povećavaju za iznos premijskih dodataka u odnosu na proizvodnju netržišnih usluga. Izvoz i uvoz usluga osiguranja povećavaju se za iznos premijskih dodataka, pri čemu neto utjecaj na saldo izvoza i uvoza ostaje neodređen.

U **dohodovnom pristupu** doći će do utjecaja na bruto poslovni višak. Ako se zanemare osiguravajuće transakcije s inozemstvom, učinak je definitivno pozitivan. Kao što je već navedeno, kada se u obzir uzmu vanjske transakcije, predznak utjecaja ne može se unaprijed odrediti.

Što se tiče **prijelaza s BDP-a na BNP**, premijski dodaci koji se odnose na izvoz i uvoz osiguranja u načelu se javljaju kao dohodak od imovine u inozemstvu odnosno iz inozemstva. Ovo samo odražava činjenicu da u ESA-i 95 vlasnici police osiguranja prvo dobivaju povrat na svoju aktivu u obliku premijskih dodataka, a zatim te premijske dodatke vraćaju osiguravateljima kao plaćanje usluga osiguranja. Svaki učinak na BDP od utjecaja premijskih dodataka na stanje izvoza i uvoza tako se izravnava učinkom na dohodak od imovine prilikom prijelaza s BDP-a na BNP, zbog čega je predznak utjecaja na BNP nesumnjivo pozitivan.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da postoje premijski dodaci na neživotno osiguranje vrijedni 1 000, od kojih se 550 odnose na tržišne proizvođače, 50 na netržišne proizvođače, a 400 na potrošače. Premijski dodaci na izvoz i uvoz usluga osiguranja ne postoje.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 1 050	P20	+ 600
		P3B	+ 450

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	+ 600	P10	+ 1 050
N1	+ 450		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
N2	+ 450	N1	+ 450

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
		N2	+ 450
N3	+ 450		

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
P3A	+ 450	N3	+ 450
N4	+ 0		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
		N4	+ 0
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

4. **Reinvestirana zarada od izravnih stranih ulaganja**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Reinvestirana zarada	427.2	4.64

Opis promjene

ESA 95 navodi da se reinvestirana zarada od izravnih ulaganja treba bilježiti pod dohodak od imovine. S druge strane, ESA 79 ne uključuje reinvestiranu zaradu od izravnih ulaganja prilikom opisa opsega dohotka od imovine i poduzetničkog dohotka. Stoga postoji jasna razlika između dva skupa smjernica.

Posljedice promjene

Ova promjena koncepta ne utječe na BDP već na BNP kroz tokove dohotka od imovine i poduzetničkog prihoda u inozemstvo i iz njega.

Kod **prijelaza s BDP-a na BNP** postoji pozitivan utjecaj na dohodak od imovine i poduzetnički dohodak u inozemstvu i iz njega. Predznak salda, a time i neto utjecaj na BNP, ne mogu se unaprijed odrediti.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da je nacionalno gospodarstvo reinvestiralo zaradu od izravnih stranih ulaganja u računovodstvenom razdoblju u iznosu od 1 000, a da je inozemstvo u domaće gospodarstvo reinvestiralo zaradu u iznosu od 800.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA 79.

Račun roba i usluga

Izvori	Uporabe

Račun proizvodnje		**Račun stvaranja dohotka**		**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe	Izvori	Uporabe	Izvori	Uporabe		Izvori	
				R40	+ 800	R40	+ 1 000
				N3	+ 200		

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
N4	+ 200	N3	+ 200	N5	+ 200	N4	+ 200			N5	+ 200

5. **Kamate**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Vrijeme bilježenja	708	4.50

Opis promjene

ESA 79 navodi da kamate treba bilježiti onda kada dospiju. S druge strane, ESA 95 navodi da se kamate bilježe kada se obračunavaju. Razlika stoga znači da je kamata obračunata, ali još nije dospjela na naplatu. Ova se dva skupa smjernica stoga eksplicitno razlikuju u svojim zahtjevima.

Posljedice promjene

Ova promjena koncepta ne utječe na BDP, osim preko učinka kroz UFPIM-a, ako je donesena odluka da ga se alocira. Međutim, ona mijenja BNP na izravni način preko utjecaja na dohodak od imovine i poduzetnički dohodak u inozemstvo i iz njega.

U prijelazu s BDP-a na BNP doći će do utjecaja na dohodak od imovine u inozemstvu i iz njega, a predznak utjecaja može biti pozitivan ili negativan, ovisno o okolnostima u zemlji. Predznak neto utjecaja na BNP ne može se unaprijed odrediti.

6. **Kultivirani prirodni uzgoj biljaka**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Vrijeme bilježenja	349, 352	3.58

Opis promjene

ESA 79 eksplicitno navodi da se *output* kultiviranih biljaka bilježi u vrijeme kada su biljke ubrane (usjevi ubrani ili drveće posječeno). S druge strane, ESA 95 eksplicitno navodi da se *output* bilježi kako biljke rastu. Prvo se bilježe kao promjene u proizvodnji u tijeku, a zatim kada su biljke ubrane, kao zalihe gotovih proizvoda.

Posljedice promjene

Za tromjesečne će nacionalne račune novi princip bilježenja imati dalekosežne posljedice za bilježenje poljoprivredne proizvodnje u nedesezoniranim računima. U godišnjim će računima učinci biti mnogo manji i uglavnom će se odnositi na slučajeve u kojima količina biljaka ili životinja nije stabilna, nego raste ili pada između dviju uzastopnih godina.

U **proizvodnom pristupu** novi princip bilježenja označava promjenu u *outputu* i dodanoj vrijednosti čiji predznak nije unaprijed određen.

U **rashodnom pristupu** jedina stavka na koju će promjena utjecati je promjena zaliha, gdje se predznak utjecaja također ne može unaprijed odrediti.

U **dohodovnom pristupu**, kao ekvivalent promjeni dodane vrijednosti, dolazi do promjene bruto poslovnog viška čiji se predznak opet ne može unaprijed odrediti.

Sigurno je da postoji utjecaj na BDP čiji predznak nije unaprijed poznat. Novo bilježenje *outputa* ne utječe na prijelaz s BDP-a na BNP, tako da je utjecaj za BNP jednak utjecaju na BDP.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da je u danom računovodstvenom razdoblju prirodni rast kultiviranih šuma 1 000, dok je vrijednost posječenog i prodanog drva 700.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 300	P42	+ 300

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
N1	+ 300	P10	+ 300

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
N2	+ 300	N1	+ 300

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
N3	+ 300	N2	+ 300

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
		N3	+ 300
N4	+ 300		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
P42	+ 300	N4	+ 300
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

7. **Računalni programi i velike baze podataka**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Računalni programi	322 (b), 337	3.105 (b), 3.110 (b), 3.114 (b)

Opis promjene

ESA 95 navodi da se kupovine računalnih programa i velikih baza podataka, koje će se koristiti u proizvodnji, bilježe kao nematerijalna trajna sredstva u okviru bruto investicija u fiksni kapital, kao i proizvodnja tih stavki za vlastiti račun.

ESA 79 ne daje eksplicitne upute o bilježenju izdataka za računalne programe i velike baze podataka. Treba se oslanjati na općenite upute o opsegu bruto investicija u fiksni kapital i intermedijarne potrošnje. Posebno gore navedeni stavci navode da

> intermedijarna potrošnja uključuje sljedeće elemente: usluge kupljene tijekom relevantnog razdoblja, osim … (navedene se iznimke tiču prijenosa vlasništva nad kapitalnim dobrima itd. i usluga prijevoza i distribucije),
>
> bruto investicije u fiksni kapital obuhvaćaju vrijednost usluga uključenih u trajna kapitalna dobra.

Zahtjevi ESA 79 vezani za računalne programe stoga su pitanje tumačenja. Uobičajeno je tumačenje da ESA 79 tretira izdatke za računalne programe koji su kupljeni kao sastavni dio veće kupovine hardvera kao bruto investicije u fiksni kapital, ali se računalni programi koji su kupljeni ili razvijeni neovisno tretira kao intermedijarna potrošnja. Radi se o istom tumačenju kao i onom navedenom u SNA-i 93 u odnosu na tumačenje promjene između SNA-e 93 i SNA-e 68 (vidi SNA 93, Prilog I., stavak 67.).

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** *output* tržišnih proizvođača povećava se za proizvodnju računalnih programa i velikih baza podataka za vlastiti račun. Intermedijarna potrošnja pada za iznos kupljenih usluga koje su reklasificirane u bruto investicije fiksni kapital. Kao posljedica toga raste dodana vrijednost tržišnih proizvođača.

Output netržišnih proizvođača podložan je dvama oprečnim učincima: smanjenju kao posljedici kupljenih usluga koje su iz intermedijarne potrošnje reklasificirane u bruto investicije u fiksni kapital te povećanju zbog dodatne potrošnje fiksnog kapitala (kako kupljenog, tako i za vlastiti račun). Predznak ukupnog utjecaja na *output* ne može se unaprijed odrediti. Dodana se vrijednost povećava kao posljedica povećanja potrošnje fiksnog kapitala.

U **rashodnom pristupu** kolektivna potrošnja države i NUSK-ova podložna je dvama učincima. S jedne se strane potrošnja mijenja kao posljedica promjene netržišnog *outputa*. S druge se strane smanjuje zbog povećanja investicija u fiksni kapital za vlastiti račun. Bruto investicije u fiksni kapital povećavaju se za iznos reklasificiranih kupovina računalnih programa i računalnih programa iz vlastite proizvodnje.

U **dohodovnom pristupu** bruto poslovni višak mijenja se u jednakom opsegu kao i dodana vrijednost.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da je kupnja tržišnih proizvođača računalnih programa vrijedna 1 000 reklasificirana iz intermedijarne potrošnje u bruto investicije u fiksni kapital. Pretpostavimo nadalje da je vrijednost proizvodnje tržišnih proizvođača računalnih programa i velikih baza podataka za vlastiti račun 150. Za netržišne je proizvođače kupovina računalnih programa100 iz intermedijarne potrošnje reklasificirana u bruto investicije u fiksni kapital. Nadalje, vrijednost proizvodnje netržišnih proizvođača računalnih programa i velikih baza podataka za vlastiti račun je 10. Na kraju, potrošnja fiksnog kapitala koji se odnosi na računalne programe i velike baze podataka koje koriste netržišni proizvođači izračunata je na 50.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79. Promjena u finalnoj potrošnji odnosi se na kolektivnu potrošnju države i PNPU. (– 60 = – 100 – 10 + 50).

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 100	P20	– 1 100
		P3B	– 60
		P41	+ 1 260

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	– 1 100	P10	+ 100
N1	+ 1 200		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
		N1	+ 1 200
N2	+ 1 200		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
		N2	+ 1 200
N3	+ 1 200		

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
P3A	– 60	N3	+ 1 200
N4	+ 1 260		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
P41	+ 1 260	N4	+ 1 260
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

8. **Trajna vojna dobra**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Intermedijarna potrošnja	323 (f)	3.70 (e)
Bruto investicije u fiksni kapital	340 (c)	3.107

Opis promjene

ESA 79 navodi da se u intermedijarnu potrošnju, a ne u bruto investicije u fiksni kapital mora uključivati sljedeće: kupnju trajnih dobara od strane vojnih vlasti, vojnih zgrada (osim stambenih objekata za kućanstva pripadnika vojnih snaga), vojnih objekata i ostale vojne opreme.

ESA 95 s druge strane navodi da bruto investicije u fiksni kapital uključuju objekte i opremu koje koristi vojska (slične onima koju koriste civilni proizvođači) poput uzletišta, dokova, cesta i bolnica. Bruto investicije u fiksni kapital isključuju vojno oružje i njihove sustave podrške. Potonji su i dalje uključeni u intermedijarnu potrošnju.

Tako se opseg bruto investicija u fiksni kapital u ESA-i 95 povećava za iznos izdataka na trajna vojna dobra, osim oružja i njihove sustave podrške. Budući da je opseg bruto investicija u fiksni kapital veći, opseg potrošnje fiksnog kapitala se u skladu s time povećava.

Posljedice promjene

Reklasificiranje trajnih vojnih dobara, osim sustava oružja, iz intermedijarne potrošnje u proizvodnji netržišnih usluga ukupne države u bruto investicije u fiksni kapital također za posljedicu ima povećanje potrošnje fiksnog kapitala koji kao zbroj troškova ulazi kao sastavni dio vrednovanja *outputa* netržišnih usluga.

U **proizvodnom pristupu** *output* se smanjuje zbog pada intermedijarne potrošnje, ali se povećava kao posljedica povećanja potrošnje fiksnog kapitala. Predznak utjecaja stoga se ne može unaprijed odrediti. Intermedijarna potrošnja jasno pada zbog reklasifikacije određenih kupovina trajnih dobara u bruto investicije u fiksni kapital. Dodana se vrijednost povećava kao posljedica povećanja potrošnje fiksnog kapitala.

U **rashodnom pristupu** dolazi do utjecaja na zajedničku potrošnju ukupne države, ali se predznak utjecaja ne može unaprijed odrediti zbog postojanja dva učinka u suprotnim smjerovima. Bruto investicije u fiksni kapital će se nesumnjivo povećati kao posljedica novog tretmana trajnih vojnih dobara.

U **dohodovnom pristupu** povećanje potrošnje fiksnog kapitala povlači za sobom povećanje bruto poslovnog viška.

Kao što se jasno vidi iz proizvodnog i dohodovnog pristupa, neto učinak na BDP je nesumnjivo pozitivan. Budući da ne postoje posljedice prijelaza s BDP-a na BNP, učinak na BNP jednak je učinku na BDP.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da su u danom računovodstvenom razdoblju kupovine trajnih vojnih dobara vrijedne 1 000 reklasificirane iz intermedijarne potrošnje u bruto investicije u fiksni kapital. Nadalje, kao posljedica reklasifikacije trajnih vojnih dobara u istom, kao i u ranijim razdobljima, potrošnja fiksnog kapitala se povećava za 100.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 100	P20	– 1 000
		P3B	+ 100
		P41	+ 1 000

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	– 1 000	P10	+ 100
N1	+ 1 100		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
		N1	+ 1 100
N2	+ 1 100		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
		N2	+ 1 100
N3	+ 1 100		

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
P3B	+ 100	N3	+ 1 000
N4	+ 1 000		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
P41	+ 1 000	N4	+ 1 000
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

9. **Zalihe usluga**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Vrijeme bilježenja	707	3.120
Promjene u zalihama	350	3.119 (b)

Opis promjene

ESA 95 zahtjeva da se *output* usluga bilježi u trenutku kada dođe do proizvodnje. U ESA-i 95 će proizvodnja usluga stoga dovesti do promjena u zalihama koje se sastoje od proizvodnje u tijeku. Uporaba usluga se i dalje bilježi u vrijeme kada se „finalizirana" usluga dostavi korisniku.

Nasuprot tome, ESA 79 bilježi *output* usluga u vrijeme isporuke finalnog proizvoda korisnicima čime se izričito isključuje postojanje zaliha usluga. Promjena vremena bilježenja između ova dva sustava utječe samo na račune institucionalne jedinice koja proizvodi uslugu. Promjena ne utječe na račune institucionalnih jedinica koje koriste usluge.

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** promjena utječe na *output* i dodanu vrijednost, pri čemu predznak promjene nije unaprijed određen. Nema učinka na intermedijarnu potrošnju.

U **rashodnom pristupu** je jedina komponenta na koju promjena ima utjecaja promjena zaliha, pri čemu će predznak utjecaja ovisiti o okolnostima.

U **dohodovnom pristupu** promjena dodane vrijednosti odražava se u promjeni bruto poslovnog viška čiji se predznak ne može unaprijed odrediti.

Predznak učinka na BDP tako nije unaprijed određen. Kako nema izravnog utjecaja na **prijelaz s BDP-a na BNP**, utjecaj na BNP jednak je utjecaju na BDP.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da je za dovršenje projekata (usluga konzultanata) vrijednih 1 000 potrebno šest mjeseci, od kojih tri ulaze u godinu t –1, a ostali u godinu t. Projekti se isporučuju naručitelju (poduzeću koji koristi usluge) krajem ožujka godine t.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA 79. Godina t –1.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 500	P42	+ 500

Račun proizvodnje				**Račun stvaranja dohotka**				**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
N1	+ 500	P10	+ 500	N2	+ 500	N1	+ 500	N3	+ 500	N2	+ 500

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
N4	+ 500	N3	+ 500	P42 N5	+ 500 + 0	N4	+ 500			N5	+ 0

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA 79. Godina t.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	– 500	P42	– 500

Račun proizvodnje				**Račun stvaranja dohotka**				**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
N1	– 500	P10	– 500	N2	– 500	N1	– 500	N3	– 500	N2	– 500

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
N4	– 500	N3	– 500	P42 N5	– 500 + 0	N4	– 500			N5	+ 0

10. **Izdaci za istraživanje mineralnih ležišta**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Intermedijarna potrošnja	323 (i), 324 (i)	3.71 (a)
Bruto investicije u fiksni kapital	343 (a)	3.105 (b)

Opis promjene

ESA 79 navodi da se svi izdaci za bušotine za vađenje nafte, plina itd., koji su nastali prije odluke da se započnu radovi, smatraju intermedijarnom potrošnjom. Izdaci nakon odluke da se nalazište iskorištava bilježe se kao bruto investicije u fiksni kapital.

ESA 95 navodi da su izdaci za istraživanje mineralnih ležišta, koji obuhvaćaju troškove stvarnog ispitnog bušenja, zračnih i drugih istraživanja, troškova prijevoza itd., uključeni u bruto investicije u fiksni kapital.

Tako ESA 95 povećava opseg bruto investicija u fiksni kapital za iznos izdataka za istraživanje mineralnih ležišta koji su nastali prije odluke vezane uz iskorištavanje nalazišta.

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** intermedijarna potrošnja pada, a dodana vrijednost raste za iznos reklasificiranih izdataka za istraživanja. Osim toga, bruto *output* i dodana vrijednost povećavaju se za iznos proizvodnje istraživanja mineralnih ležišta za vlastiti račun.

U **rashodnom je pristupu** jedini učinak je povećanje bruto investicija u fiksni kapital koje je jednako reklasificiranim izdacima plus proizvodnja za vlastiti račun.

U **dohodovnom pristupu** povećanje dodane vrijednosti odražava se u ekvivalentnom povećanju bruto poslovnog viška.

Kao što se može vidjeti iz sva tri pristupa, utjecaj na BDP je nesumnjivo pozitivan. Kako nema izravnog utjecaja na **prijelaz s BDP-a na BNP**, utjecaj na BNP jednak je utjecaju na BDP.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da je kupljeno istraživanje mineralnih ležišta vrijedno 1 000 reklasificirano iz intermedijarne potrošnje u bruto investicije u fiksni kapital. Pretpostavimo nadalje da postoji proizvodnja istraživanja mineralnih ležišta za vlastiti račun vrijedna 500.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 500	P20	– 1 000
		P41	+ 1 500

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	– 1 000	P10	+ 500
N1	+ 1 500		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
N2	+ 1 500	N1	+ 1 500

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
N3	+ 1 500	N2	+ 1 500

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
		N3	+ 1 500
N4	+ 1 500		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
P41	+ 1 500	N4	+ 1 500
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

11. **Investicijska potrošnja na ceste, mostove, brane itd.**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Potrošnja fiksnog kapitala	403	6.03

Opis promjene

U skladu s ESA-om 79 potrošnja fiksnog kapitala mora se izračunati za sva trajna kapitalna dobra koja se mogu reproducirati, uz iznimku kapitalnih dobara za zajedničko korištenje s neodređenim životnim vijekom (ceste, mostovi itd.).

ESA 95 navodi da se potrošnja fiksnog kapitala mora izračunati za svu trajnu aktivu (osim životinja).

Time je jasno da se opseg varijabilne potrošnje fiksnog kapitala povećao u ESA-i 95 i obuhvaća ceste, mostove itd.

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** *output* i bruto dodana vrijednost povećavaju se budući da se troškovna komponenta potrošnje fiksnog kapitala povećava u vrednovanju *outputa* netržišnih usluga.

U **rashodnom pristupu** zajednička potrošnja ukupne države povećava se za iznos dodatne potrošnje fiksnog kapitala.

U **dohodovnom pristupu** bruto poslovni višak povećava se za iznos koji odgovara dodatnoj potrošnji fiksnog kapitala.

Kako ne postoji nikakav utjecaj na **prijelaz s BDP-a na BNP**, utjecaj na BNP jednak je utjecaju na BDP, a potonji je pak jednak povećanju potrošnje fiksnog kapitala te je stoga nesumnjivo pozitivan. Gore se pretpostavlja da ceste, mostovi itd. pripadaju netržišnim proizvođačima ukupne države. Ako vlasnici takvih sredstava namijenjenih zajedničkom korištenju mogu biti tržišni proizvođači, utjecaja na BDP/BNP neće biti.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da se kapitalna potrošnja od 1 000 izračuna u vezi s cestama, mostovima, branama itd., koji predstavljaju dio dioničkog kapitala netržišnih grana države.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 1 000	P3B	+ 1 000

Račun proizvodnje				**Račun stvaranja dohotka**				**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
N1	+ 1 000	P10	+ 1 000	N2	+ 1 000	N1	+ 1 000	N3	+ 1 000	N2	+ 1 000

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P3A	+ 1 000	N3	+ 1 000	N5	+ 0	N4	+ 0			N5	+ 0
N4	+ 0										

12. **Državne dozvole i pristojbe**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Porezi	417.3, 496	4.23 (e), 4.80 (d)
Usluge		3.71 (e), 3.76 (h), 4.79 (d)

Opis promjene

Treba razlikovati poslovne dozvole koje se koriste kao intermedijarna potrošnja tržišnih proizvođača i eventualno također netržišnih proizvođača s jedne strane te dozvola koje su dobila kućanstva u svojstvu potrošača s druge strane, na primjer pristojbi za putovnice i vozačke ispite i pristojbe za ostale dozvole.

Što se tiče proizvodnih jedinica, ESA 95 ograničava bilježenje dozvola i pristojbi koje se plaćaju državi i one se bilježe kao ostali porezi na proizvodnju u užem rasponu plaćanja nego u ESA-i 79. Ako država, kao uvjet za izdavanje takvih dozvola, provjerava primjerenost ili sigurnost upotrijebljene opreme, stručnu osposobljenost radnika, kvalitetu ili standard proizvedenih roba i usluga, plaćanje se smatra kupnjom usluge (osim ako su naplaćeni iznosi u potpunom nerazmjeru s troškovima provedenih provjera).

Slična se situacija pojavljuje kod kućanstava budući da se u ESA-i 95 iz tekućih poreza na dohodak, bogatstvo itd. isključuju plaćanja za čitav niz dozvola. Ta se plaćanja umjesto toga smatraju plaćanjima državnih usluga.

Posljedice promjene

Promjena klasifikacije određenih pristojbi za državne dozvole vjerojatno će za sobom povući reklasifikaciju određenog broja proizvodnih jedinica u državnom vlasništvu iz netržišnih u tržišne proizvođače. U nastavku su opisane posljedice reklasifikacije prihoda od poreza itd. u plaćanje usluga jedinice koja ostaje netržišni proizvođač. U odjeljku 2.19. razmatra se pitanje proizvođača koji su reklasificirani iz tržišnih u netržišne proizvođače i obrnuto.

U **proizvodnom pristupu** *output* ostaje nepromijenjen budući da se *output* netržišnih proizvođača vrednuje kao zbroj troškova. Intermedijarna potrošnja povećava se za iznos pristojbi itd. koje su reklasificirane iz „ostalih poreza vezanih uz proizvodnju (R222)" u intermedijarnu potrošnju, tj. onaj dio pristojbi za državne dozvole koji plaćaju proizvođači. Dodana vrijednost pada za odgovarajući iznos.

U **rashodnom pristupu** finalna potrošnja kućanstava povećava se za iznos pristojbi za dozvole koje plaćaju kućanstva u svojstvu potrošača, što se reklasificira iz „tekućih poreza na dohodak, bogatstvo itd." u kupovine usluga. Zajednička potrošnja države pada za povećanje prodaje. S druge se strane povećava zajednička potrošnja PNUSK-ova budući da netržišni proizvođači možda moraju platiti neke od navedenih pristojbi, zbog čega se povećava intermedijarna potrošnja, što se pak izravnava smanjenjem poreza na proizvodnju. Izvoz i uvoz se povećavaju za onoliko koliko pristojbi za dozvole rezidenti plaćaju stranim državnim tijelima ili nerezidenti domaćim državnim tijelima.

U **dohodovnom pristupu** porezi na proizvodnju (R222) padaju za isti iznos za koji pada i dodana vrijednost.

U cijelosti, predznak utjecaja na BDP je nesumnjivo negativan s obzirom da dio pristojbi za dozvole ide u intermedijarnu potrošnju. Kako ne postoje posljedice **prijelaza s BDP-a na BNP**, utjecaj na BNP jednak je utjecaju na BDP.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da su pristojbe za dozvole u iznosu od 1 000 reklasificirane iz poreza itd. u prodaju netržišnih proizvođača ukupne države. Od tog se iznosa 500 odnosi na pristojbe koje plaćaju kućanstva u svojstvu potrošača koje su reklasificirane iz R69, a drugih 500 na pristojbe za dozvole koje plaćaju proizvođači reklasificirane iz R222. Takve se pristojbe ne primjenjuju na netržišne proizvođače ukupne države, niti na neprofitne ustanove.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori	Uporabe	
	P20	+ 500
	P3B	– 500

Račun proizvodnje				**Račun stvaranja dohotka**				**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P20	+ 500			R20	– 500	N1	– 500			N2	+ 0
N1	– 500			N2	+ 0			N3	– 500	R20	– 500

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P3A	– 500	N3	– 500	N5	+ 0	N5	+ 0			N5	+ 0
N4	+ 0										

13. **Vrednovanje outputa za vlastitu finalnu potrošnju i outputa iz dobrovoljne aktivnosti**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Granica proizvodnje	306	3.08
Vrednovanje *outputa*	315, 628	3.49, 3.52

Opis promjene

U ovoj se rubrici razmatraju dvije promjene.

Prva se promjena koncepta sastoji u tome da se, uvijek kada je to moguće, u vrednovanje proizvodnje za vlastiti račun uključi element neto poslovnog viška. ESA 79 navodi da se takav poslovni višak ne bilježi.

Druga se promjena tiče izgradnje trajne aktive dobrovoljnom aktivnošću. ESA 95 navodi da se prilikom procjene vrijednosti proizvodnje treba uključiti procjena vrijednosti korištene radne snage (na temelju procjene troška zapošljavanja jednako plaćene radne snage). Takav zahtjev ne postoji u ESA-i 79.

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** *output* i dodana vrijednost tržišnih proizvođača povećavaju se za povećanje vrijednosti proizvodnje za vlastiti račun, što je posljedica vrednovanja proizvodnje za vlastiti račun po osnovnim cijenama, a ne kao zbroj troškova. *Output* i dodana vrijednost se također povećavaju za iznos vrijednosti neplaćene radne snage korištene u komunalnoj građevinskoj aktivnosti, što je bilo isključeno u okviru ESA 79.

U **rashodnom pristupu** povećava se finalna potrošnja kućanstava, kao i bruto investicije u fiksni kapital (potonje kao posljedica obje promjene koncepata). Finalna potrošnja ukupne države i PNPU-a smanjuje se u slučaju kapitalnih investicija za vlastiti račun.

U **dohodovnom pristupu** naknade radnicima povećavaju se u onoj mjeri u kojoj se proizvodnja za vlastiti račun odnosi na naknade radnika u naravi. Osim toga, bruto poslovni višak tržišnih proizvođača se povećava i odgovara onom djelu proizvodnje za vlastiti račun koji se koristi kao finalna potrošnja vlastitih proizvoda (isključujući naknade radnicima u naravi) i bruto investicije u fiksni kapital. Što se tiče *outputa* iz dobrovoljne aktivnosti, poslovni se višak (mješoviti dohodak) također povećava za iznos vrijednosti upotrijebljenog neplaćenog rada.

Utjecaj na BDP nesumnjivo je pozitivan. Na **prijelaz s BDP-a na BNP** utječu samo naknade radnicima u naravi u inozemstvu i iz inozemstva i on će vjerojatno ostati nepromijenjen za sve praktične svrhe. S obzirom na takav zanemariv utjecaj, učinak na BNP će također biti pozitivan.

Brojčani primjer

Prvo pretpostavimo da nova načela vrednovanja u vezi s proizvodnjom za vlastiti račun znače povećanje proizvodnje u odnosu na vrednovanje iz ESA-e 79 od 1 000, od kojih 100 odgovara naknadama radnicima u naravi, 400 odgovara finalnoj potrošnji kućanstava vlastitih proizvoda, a 500 kapitalnim investicijama tržišnih proizvođača za vlastiti račun.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 1 000	P3B	+ 500
		P41	+ 500

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
		P10	+ 1 000
N1	+ 1 000		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
R10	+ 100	N1	+ 1 000
N2	+ 900		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
		N2	+ 900
N3	+ 1 000	R10	+ 100

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
P3A	+ 500	N3	+ 1 000
N4	+ 500		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
P41	+ 500	N4	+ 500
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

Zatim pretpostavimo da je vrijednost rada primjenom novih načela vrednovanja u odnosu na trajnu aktivu stvorena dobrovoljnom aktivnošću ocijenjena na 800.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 800	P41	+ 800

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
		P10	+ 800
N1	+ 800		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
		N1	+ 800
N2	+ 800		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
		N2	+ 800
N3	+ 800		

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
		N3	+ 800
N4	+ 800		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
P41	+ 800	N4	+ 800
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

14. **Vrijednosni prag za kapitalna dobra**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Intermedijarna potrošnja	323 (d)	3.70
Bruto investicije	340 (a)	3.108 (a)

Opis promjene

U ESA-i 79 je prag za uključivanje trajnih dobara male vrijednosti u bruto investicije postavljen na 100 ECU po cijenama iz 1970., dok je u ESA-i 95 prag 500 ECU po cijenama iz 1995. U svim državama članicama Europske unije novi prag znači stvarni pomak praga prema gore, što dovodi do većeg udjela stjecanja malih investicijskih dobara koja se tretiraju kao intermedijarna potrošnja.

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** dolazi do povećanja intermedijarne potrošnje i odgovarajućeg pada dodane vrijednosti što se tiče tržišnih proizvođača. Stoga pada dodana vrijednost koja se odnosi na tržišnu proizvodnju. Što se tiče netržišnih proizvođača, bruto dodana vrijednost pada zbog manje potrošnje fiksnog kapitala, što odgovara smanjenju bruto investicija.

U **rashodnom pristupu** dolazi do pada bruto investicija. Nadalje, zajednička je potrošnja države podložna dvama učincima sa suprotnim predznacima: s jedne se strane intermedijarna potrošnja netržišnih proizvođača povećava za isti iznos za koji padaju bruto investicije, a s druge strane potrošnja fiksnog kapitala pada.

U **dohodovnom pristupu** dolazi do pada bruto poslovnog viška koji je jednak padu dodane vrijednosti tržišnih proizvođača plus padu potrošnje fiksnog kapitala netržišnih proizvođača. Kao što se vidi iz proizvodnog i dohodovnog pristupa, utjecaj na BDP je nesumnjivo negativan. Kako prilagođavanje praga ne utječe na **prijelaz s BDP-a na BNP**, utjecaj na BNP jednak je utjecaju na BDP.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da kupovine tržišnih proizvođača malih investicijskih dobara vrijede 900 reklasificirane iz bruto investicija. Nadalje, pretpostavimo da su kupovine netržišnih proizvođača od 100 također reklasificirane te da novi prag za sobom povlači smanjenje potrošnje fiksnog kapitala od 90 u vezi s netržišnim proizvođačima.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 10	P20	+ 1 000
		P3B	+ 10
		P41	– 1 000

Račun proizvodnje				**Račun stvaranja dohotka**				**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P20	+ 1 000	P10	+ 10			N1	– 990			N2	– 990
N1	– 990			N2	– 990			N3	– 990		

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P3A	+ 10	N3	– 990	P41	– 1 000	N4	– 1 000			N5	+ 0
N4	– 1 000			N5	+ 0						

15. **Tržišni/netržišni kriteriji**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Tržišni proizvođači	315	3.24
Tržišni *output*	305, 308	3.17
Netržišni proizvođači	317	3.26
Netržišni *output*	312	3.23

Opis promjene

Pravila za klasificiranje proizvodnih jedinica kao tržišnih ili netržišnih su u potpunosti preoblikovana.

U ESA-i 79 se proizvodnja navedenog popisa usluga uvijek po dogovoru smatra tržišnim uslugama, proizvodnja drugog navedenog popisa usluga se uvijek smatra netržišnima, dok se proizvodnja trećeg navedenog popisa usluga smatra tržišnim uslugama ako izvori proizvodne jedinice uglavnom dolaze od prodaje njezinog *outputa*.

U ESA-i 95 se na sve aktivnosti primjenjuje samo jedan skup kriterija. Na primjer, ostali netržišni proizvođači su definirani kao lokalni JVD-i ili institucionalne jedinice čiji se glavni dio *outputa* pruža besplatno ili po gospodarski neznatnim cijenama (to jest kada prodaja pokriva manje od 50 % proizvodnih troškova).

Posljedica je ove promjene da se dotična proizvodna jedinica može klasificirati kao tržišna u okviru ESA-e 79, ali kao netržišna u okviru ESA-e 95 ili obrnuto. Drugo, vrednovanje proizvodnje netržišnog *outputa* je revidirano u ESA-i 95 (vidi 20 niže), uglavnom u vezi sa subvencijama. Način vrednovanja *outputa* ovisi o tome da li je *output* tržišni *output* ili netržišni *output*.

Posljedice promjene

Razmotrimo primjer proizvodne jedinice koja je reklasificirana iz tržišne u netržišnu. U skladu s pravilima ESA-e 79, proizvođač u pitanju je po dogovoru tržišni na temelju grane svoje aktivnosti, dok se u skladu s pravilima ESA-e 95 primjenjuje kriterij 50 % bez obzira na aktivnost. Svaka reklasifikacija u suprotnom smjeru vodi do istovrsnih, ali suprotnih posljedica.

U **proizvodnom pristupu** proizvodnja se mijenja za razliku između prihoda od prodaje (plus eventualna promjena zaliha gotovih proizvoda i proizvodnje u tijeku) i troškova proizvodnje. Intermedijarna potrošnja je nepromijenjena. Dodana se vrijednost mijenja jer se više ne računa kao proizvodnja minus intermedijarna potrošnja, već kao zbroj naknada radnicima, potrošnje fiksnog kapitala i ostalih poreza minus subvencije na proizvodnju. Ako proizvođač ne ispunjava kriterij 50 % iz ESA-e 95, utjecaj na dodanu vrijednost bit će pozitivan.

U **rashodnom pristupu** zajednička potrošnja se povećava za višak troškova proizvodnje nad prihodima od prodaje. Sve ostale komponente su nepromijenjene.

U **dohodovnom je pristupu** promjena bruto poslovnog viška jednaka promjeni dodane vrijednosti minus promjeni drugih proizvodnih subvencija R312.

U slučaju reklasifikacije iz tržišnih u netržišne proizvođače, učinak na BDP nesumnjivo je pozitivan. Budući da reklasifikacije mogu ići u oba smjera, ukupni utjecaj na BDP ne može se unaprijed odrediti. Kako **prijelaz s BDP-a na BNP** nije podložan nikakvim promjenama, utjecaj na BNP jednak je utjecaju na BDP.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da državna filmska producentska kuća (tržišna prema dogovoru u ESA-i 79) ima primitke od prodaje u iznosu od 300, intermedijarnu potrošnju u iznosu od 200, naknade radnicima u iznosu od 500, potrošnju fiksnog kapitala u iznosu od 50 i ostale poreze povezane s proizvodnjom u iznosu od 50. Ona prima državni transfer kako bi pokrila svoj manjak od 500 koji se prema pravilima iz ESA-e 79 tretira kao ostala subvencija povezana s proizvodnjom. Nema drugih izvora prihoda, kao ni izvoza proizvedenoga proizvoda. Proizvođač će kao posljedica toga biti reklasificiran iz tržišnog u netržišnog proizvođača kao dio prijelaza na ESA-u 95.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 500	P3B	+ 500

Račun proizvodnje				**Račun stvaranja dohotka**				**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
		P10	+ 500			N1	+ 500	R312	– 500	N2	+ 0
N1	+ 500			N2	+ 0	R312	– 500	N3	+ 500		

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P3A	+ 500	N3	+ 500			N4	+ 0			N5	+ 0
N4	+ 0			N5	+ 0						

16. **Subvencije**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Subvencije	421	4.30, 4.38 (j)
Transferi u naturi	475	4.105 (e)

Opis promjene

Zahtjevi ESA-e 95 razlikuju se od zahtjeva ESA-e 79 (koji sadrže Odluku Komisije 93/465/EEZ, Euratom [1]), koja razjašnjava ESA-u 79 u vezi sa subvencijama) u dva pogleda.

Prvo, u ESA-i 95 iz subvencija je isključeno sljedeće: plaćanja ukupne države tržišnim proizvođačima kojima se u cijelosti ili djelomično plaća robu ili usluge koje ti tržišni proizvođači neposredno i pojedinačno pružaju kućanstvima u kontekstu socijalnih rizika ili upotreba na koje kućanstva imaju zakonski utvrđena prava. Gore navedena Oduka Komisije nije sadržavala nikakve zahtjeve u vezi sa socijalnim aspektom.

Drugo, u ESA-i 95 ostali netržišni proizvođači mogu primati ostale subvencije na proizvodnju ako ta plaćanja ovise o nacionalnim propisima koji su primjenjivi kako na tržišne, tako i na netržišne proizvođače. Netržišni proizvođači nisu mogli primati subvencije sukladno ESA-i 79. Kada je to slučaj, postoji utjecaj na vrednovanje *outputa* netržišnih proizvođača.

Posljedice promjene

Prvo razmotrimo slučaj plaćanja ukupne države proizvođačima koje se odnosi na pružanje usluga kućanstvima i ne ispunjava socijalne kriterije ESA-e 95 te koje bi u skladu s pravilima ESA-e 79 bilo bilježeno kao socijalna naknada u naravi (kako je razjašnjeno Odlukom Komisije o subvencijama), ali kao subvencije na proizvode u pravilima ESA-e 95. ESA 95 izričito traži da iza tih plaćanja postoji socijalna svrha i prava pojedinaca kako se ona ne bi tretirala kao jednostrani transferi proizvođačima, tj. kao subvencije. Odluka Komisije o subvencijama kojom se razjašnjava ESA 79 ne spominje socijalnu svrhu, tj. izdatke namijenjene pokrivanju određenih rizika i potreba.

U **proizvodnom pristupu** *output* i dodana vrijednost padaju za reklasificirani iznos.

U **rashodnom pristupu** finalna potrošnja kućanstava pada za taj isti iznos.

U **dohodovnom pristupu** subvencije na proizvodnju povećavaju se za iznos koji je reklasificiran u subvencije na proizvode.

Učinak na BDP i BNP nesumnjivo je negativan i po veličini jednak državnim koji su reklasificirani iz socijalnih naknada u naravi u subvencije na proizvode.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da je plaćanje države tržišnim proizvođačima u iznosu od 1 000 reklasificirano iz socijalnih naknada u naturi u subvencije na proizvode.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

[1] SL L 224, 3.9.1993., str. 27.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	– 1 000	P3B	– 1 000

Račun proizvodnje				**Račun stvaranja dohotka**				**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
		P10	– 1 000			N1	– 1 000	R311	+ 1 000	N2	+ 0
N1	– 1 000			N2	+ 0	R311	+ 1 000	N3	– 1 000		

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P3A	– 1 000	N3	– 1 000			N4	+ 0			N5	+ 0
N4	+ 0			N5	+ 0						

Drugo, pretpostavimo da su plaćanja ukupne države u iznosu od 1,000 neprofitnim ustanovama koje služe kućanstvima reklasificirane iz tekućih transfera u ostale subvencije na proizvodnju.

U **proizvodnom pristupu** *output* i dodana vrijednost padaju za tako reklasificirani iznos.

U **rashodnom pristupu** krajnja potrošnja PNUSK-ova pada za isti taj iznos.

U **dohodovnom pristupu** proizvodne subvencije povećavaju se za iznos koji je reklasificiran u subvencije na proizvode.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	– 1 000	P3B	– 1 000

Račun proizvodnje				**Račun stvaranja dohotka**				**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
		P10	– 1 000			N1	– 1 000	R31	+ 1 000	N2	+ 0
N1	– 1 000			N2	+ 0	R31	+ 1 000	N66	– 1 000	N66	– 1 000
								N3	– 1 000		

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P3A	– 1 000	N3	– 1 000			N4	+ 0			N5	+ 0
N4	+ 0			N5	+ 0						

17. **Zabava, literarni i umjetnički izvornici**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Granica proizvodnje	309	3.67
Bruto investicije	340, 398	3.105 (b)

Opis promjene

Proizvodnja zabavnih, književnih i literarnih izvornika u ESA-i 95 čini dio bruto investicija. U ESA-i 79 je takav *output* izvan granica proizvodnje. U sljedećem odjeljku razmatra se pitanje postupka s povezanim uslugama, tj. plaćanjima za dozvoljenu upotrebu (reprodukciju) takvih originala.

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** *output* se povećava za vrijednost proizvedenih izvornika. Intermedijarna potrošnja se povećava za vrijednost *inputa* u ovaj proizvodni proces, koji su se prije tretirali kao finalna potrošnja kućanstava. Dodana se vrijednost mijenja za razliku između ove dvije stavke. Predznak se ne može unaprijed odrediti, ali postoji pretpostavka da će u većini slučajeva biti pozitivan.

U **rashodnom pristupu** bruto investicije povećavaju se za vrijednost proizvedenih originala. Finalna potrošnja kućanstava pada za izdatke reklasificirane u intermedijarnu potrošnju.

U **dohodovnom pristupu** promjena bruto poslovnog viška odražava promjenu dodane vrijednosti.

Iako se predznak utjecaja na BDP i BNP ne može unaprijed odrediti, mala je vjerojatnost da će povećanje intermedijarne potrošnje premašiti povećanje proizvodnje. Pretpostavka je da će utjecaj na BDP i BNP biti pozitivan.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da proizvodnja izvornika dovršenih u jednom računovodstvenom razdoblju ima vrijednost od 1 000. Proizvodnja zahtijeva intermedijarnu potrošnju od 200. Nema nikakvih naknada radnicima. Pretpostavimo nadalje da nema izvoza ili uvoza zabave, literarnih i umjetničkih izvornika.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 1 000	P20	+ 200
		P3B	– 200
		P41	+ 1 000

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	+ 200	P10	+ 1 000
N1	+ 800		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
		N1	+ 800
N2	+ 800		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
		N2	+ 800
N3	+ 800		

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
P3A	– 200	N3	+ 800
N4	+ 1 000		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
P41	+ 1 000	N4	+ 1 000
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe	Izvori	
	N5	+ 0

18. **Usluge povezane s dozvolom za korištenje zabave, literarnih i umjetničkih izvornika**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Granica proizvodnje	309 (b)	3.67
Dohodak od imovine	436 (c)	

Opis promjene

U ESA-i 95 plaćanja dozvola za korištenje zabave, literarnih i umjetničkih izvornika bilježe se kao prodaja i kupnja usluga. U ESA-i 79 se takva plaćanja tretiraju kao vlasnički dohodak.

Posljedice promjene

Izdavači obično plaćaju za dozvolu da koriste autorska prava umjetnika itd. Korištenje takvih usluga stoga će se uglavnom pojavljivati kao intermedijarna potrošnja plus izvoz i uvoz. Potonji se pojavljuju budući da nerezidentni izdavači stječu dozvolu za korištenje autorskih prava domaćih umjetnika i obrnuto.

Prilikom ostvarivanja svojih autorskih prava, umjetnici itd. će ponekad trebati uključiti posrednika čija je funkcija praćenje kada i gdje su izdane knjige, izvođene snimke i uprizorene predstave. Takvi se izdaci reklasificiraju iz finalne potrošnje kućanstava u intermedijarnu potrošnju. Međutim, takve će usluge uglavnom kupovati izdavači, a ne sami umjetnici, a u tom su se slučaju te usluge ionako bilježile kao intermedijarna potrošnja.

U **proizvodnom pristupu** *output* se povećava za prodaju licencijskih usluga plus sve takve usluge koje kupuju netržišni proizvođači. Intermedijarna potrošnja domaćih izdavača povećava se za isti iznos minus neto izvoz usluga autorskih prava. Usto, sami umjetnici mogu učiniti izdatke intermedijarne potrošnje u obliku plaćanja posrednicima (zastupnicima). Dodana se vrijednost mijenja za razliku među tim iznosima. Predznak se ne može unaprijed odrediti.

U **rashodnom pristupu** finalna potrošnja kućanstava smanjuje se za sva plaćanja zastupnicima koja su reklasificirana iz finalne potrošnje kućanstava u intermedijarnu potrošnju. Osim toga, plaćanja za usluge autorskih prava u inozemstvu i iz njega sada se javljaju kao uvoz i izvoz. Zajednička će potrošnja rasti u mjeri u kojoj netržišni proizvođači stječu usluge autorskih prava.

U **dohodovnom pristupu** promjena bruto poslovnog viška slijedi promjenu dodane vrijednosti.

Kao što se vidi iz sva tri pristupa, predznak učinka na BDP ne može se unaprijed odrediti. Što se tiče **prijelaza s BDP-a na BNP**, plaćanja za dozvole za korištenje umjetničkih izvornika su reklasificirana iz dohotka od imovine u inozemstvu i iz njega u uvoz i izvoz usluga, zbog čega je učinak na transakcije s inozemstvom neutralan u odnosu na BNP. Kao i kod učinka na BDP, predznak utjecaja na BNP ne može se unaprijed odrediti.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da postoje plaćanja domaćih izdavača rezidentnim umjetnicima u iznosu od 1 000 te da se umjetnici prilikom prodaje dozvole za korištenje svojih originala ne izlažu nikakvim izdacima intermedijarne potrošnje. Pretpostavimo nadalje da uvoz takvih usluga iznosi 100, a izvoz 300. Sve se uvozne i izvozne transakcije provode s izdavačima, a ne sa samim umjetnicima.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 1 300	P20	+ 1 100
P60	+ 100	P50	+ 300

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	+ 1 100	P10	+ 1 300
N1	+ 200		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
		N1	+ 200
N2	+ 200		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
R40	– 100	N2	+ 200
N3	+ 0	R40	– 300

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
N4	+ 0	N3	+ 0

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
N5	+ 0	N4	+ 0

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

19. **Garaže**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Imputirane najamnine	315 (i)	3.64

Opis promjene

ESA 95 navodi da su garaže koje vlasnik stambenog objekta koristi u svrhu finalne potrošnje uključene u imputiranu proizvodnju stambenih usluga čak i kada su odvojene od stambenog objekta. ESA 79 ne daje eksplicitne smjernice u vezi s takvim garažama. Odluka Komisije 95/309/EZ, Euratom ([2]) o načelima za procjenjivanje stambenih usluga objašnjava ESA 79 u pogledu stambenih objekata. Ona određuje da samo garaže koje su sastavni dio stambenih objekata moraju biti uključene u izračunavanje stvarnih i imputiranih najamnina stambenih objekata. Dakle, postoji razlika u tretmanu garaža korištenih u svrhe finalne potrošnje koje su smještene odvojeno od stambenih objekata.

Posljedica promjene

Uključivanje imputiranih najamnina nekih garaža u vlasništvu stanara u sferi proizvodnje utječe na proizvodnju, dodanu vrijednost, finalnu potrošnju kućanstava i bruto poslovni višak.

U **proizvodnom pristupu** *output* se povećava za imputiranu najamninu uključenih garaža u vlasništvu stanara, dok se intermedijarna potrošnja povećava za troškove popravaka i održavanja povezanih s takvim garažama. Dodana vrijednost povećava se za razliku između ta dva iznosa.

U **rashodnom pristupu** finalna potrošnja kućanstava povećava se za imputiranu najamninu minus eventualni troškovi popravka i održavanja.

U **dohodovnom pristupu** bruto poslovni višak povećava se u skladu s promjenom dodane vrijednosti.

Ako pretpostavimo da imputirane najamnine uvijek premašuju troškove popravka i održavanja, promjena tretmana određenih garaža vodi do povećanja BDP-a.

Zanemarivši sve posredne učinke na dohodak od imovine povezane s garažama u vlasništvu nerezidentnih stanara, učinak na BNP bit će jednak učinku na BDP.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da su imputirane najamnine za garaže vrijedne 1 000 uključene u proizvodnju usluga stanovanja te da je intermedijarna potrošnja (tekući troškovi) jednaka 50. Nijedna od uključenih garaža nije u vlasništvu nerezidenata, niti su garaže u vlasništvu nerezidentnih stanara koje treba uključiti u inozemstvu.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 1 000	P20	+ 50
		P3B	+ 950

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	+ 50	N3	+ 1 000
N1	+ 950		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
		N1	+ 950
N5	+ 950		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
		N3	+ 950
N3	+ 950		

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
P3A	+ 950	N3	+ 950
N4	+ 0		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
		N4	+ 0
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

([2]) SL L 186, 5.8.1995., str. 59.

20. **Porezi na registraciju automobila koje plaćaju kućanstva**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Porezi	414	4.14
Porezi na proizvode	417.1	4.20 (d)

Opis promjene

ESA 79 ne daje eksplicitne smjernice o bilježenju poreza na registraciju automobila koje plaćaju kućanstva. Međutim, opseg poreza povezanih s proizvodnjom bio je ograničen na namete na proizvodne jedinice. Uobičajeno je tumačenje ESA-e 79 da se porezi na registraciju automobila koje plaćaju kućanstva trebaju automatski bilježiti u ostale razne tekuće transfere.

ESA 95 navodi da se porezi na registraciju automobila bilježe u poreze na proizvode. Opseg poreza na proizvode u okviru ESA-e 95 također više nije ograničen na poreze koje plaćaju proizvodne jedinice.

Porezi na registraciju automobila koje plaćaju kućanstva u svojstvu potrošača reklasificirani su iz (vjerojatno) ostalih raznih tekućih transfera (R69) u poreze na proizvode (R221).

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** *output* i dodana vrijednost po proizvođačkim cijenama (koncept ESA 79) povećavaju se za reklasificirani iznos. *Output* i dodana vrijednost po osnovnim cijenama (koncept ESA 95) nepromijenjeni su.

U **rashodnom pristupu** finalna potrošnja kućanstava povećava se za reklasificirane poreze na automobile.

U **dohodovnom pristupu** porezi povezani s proizvodnjom i uvozom povećavaju se za reklasificirani iznos.

U cijelosti, utjecaj na BDP nesumnjivo je pozitivan. Kako ne postoji utjecaj na prijelaz s BDP-a na BNP, učinak na BNP jednak je učinku na BDP.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da su porezi na registraciju automobila vrijedni 1 000 koje plaćaju potrošači reklasificirani u poreze na proizvode.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 1 000	P3B	+ 1 000

Račun proizvodnje				**Račun stvaranja dohotka**				**Račun raspodjele dohotka**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
		P10	+ 1 000	R221	+ 1 000	N1	+ 1 000			N2	+ 0
N1	+ 1 000			N2	+ 0			N3	+ 1 000	R221	+ 1 000

Račun uporabe dohotka				**Kapitalni račun**				**Račun inozemstva**			
Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori		Uporabe		Izvori	
P3A	+ 1 000	N3	+ 1 000			N4	+ 0			N5	+ 0
N4	+ 0			N5	+ 0						

21. **Naknade radnicima u naravi**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Intermedijarna potrošnja	324 (a)	3.71 (b)
Finalna potrošnja kućanstava	330 (e) 628 bilješka 1	3.76 (b)
Naknade radnicima	408 (j), 409 (a)	4.05, 4.06

Opis promjene

ESA 95 uvodi dvije promjene.

ESA 95 obuhvaća pružanje sportskih i rekreacijskih olakšica za radnike i njihove obitelji u obliku naknade radnicima u naravi, dok je ESA 79 izričito isključivala te iznose iz dohotka u naravi, navodeći da umjesto toga njih treba bilježiti u intermedijarnu potrošnju poslodavaca.

Osim toga, postoji razlika u vrednovanju robe i usluga iz vlastite proizvodnje koje radnicima pružaju njihovi poslodavci. U ESA-i 95 oni se vrednuju po osnovnim cijenama. U ESA-i 79 oni se vrednuju kao zbroj troškova proizvodnje (to jest, po dogovoru je dobit proizvođača je jednaka nuli).

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** *output* se povećava u slučaju proizvoda iz vlastite proizvodnje dobavljenih radnicima (za razliku od proizvoda kupljenih od ostalih proizvođača). Intermedijarna potrošnja pada budući da su određene stavke izdataka (kupovine od ostalih proizvođača) reklasificirane iz intermedijarne potrošnje u finalnu potrošnju. Dodana vrijednost u oba se slučaja povećava.

U **rashodnom pristupu** finalna potrošnja kućanstava povećava se za povećanje vrijednosti dohotka u naravi.

U **dohodovnom pristupu** naknade radnicima povećavaju se za isti iznos kao i finalna potrošnja kućanstava.

BDP se povećava za povećanje naknada u naravi. Na prijelaz iz BDP-a u BNP utjecat će sve stavke u naravi u naknadama radnicima u inozemstvu i iz njega, čime predznak utjecaja na BNP ostaje unaprijed neodređen, iako je gotovo sigurno da će u praksi biti pozitivan.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da se vrijednost vlastite robe i usluga koji se pružaju radnicima poveća za 500. Pretpostavimo nadalje da su proizvodi vrijedni 500 reklasificirani iz intermedijarne potrošnje radnicima u naravi. Promjena koncepta ne utječe na naknade radnicima u inozemstvu i iz njega.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 500	P20	– 500
		P3B	+ 1 000

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	– 500	P10	+ 500
N1	+ 1 000		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
R10	+ 1 000	N1	+ 1 000
N2	+ 0		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
		N2	+ 0
N3	+ 1 000	R10	+ 1 000

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
P3A	+ 1 000	N3	+ 1 000
N4	+ 0		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
		N4	+ 0
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0

22. **Dozvole za korištenje nematerijalnih neproizvedenih sredstava**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Nematerijalna neproizvedena sredstva	309 (b)	7.43
Tantijeme	436 (c)	3.70 (f)

Opis promjene

U ESA-i 95 prodaja i kupnje dozvola za korištenje nematerijalnih neproizvedenih sredstava (patenti, robni žig, autorska prava itd.) bilježe se u *output* odnosno potrošnju. U ESA-i 79 takva se plaćanja smatraju plaćanjima dohotka od imovine.

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** *output* se povećava za vrijednost takvih plaćanja za dozvole koja primaju rezidentni tržišni proizvođači. Intermedijarna potrošnja povećava se za plaćanja domaćih proizvođača rezidentnim i nerezidentnim vlasnicima relevantnih nematerijalnih sredstava. Stoga se predznak utjecaja na dodanu vrijednost ne može unaprijed odrediti.

U **rashodnom pristupu** finalna potrošnja kućanstava povećava se za (eventualna) plaćanja za dozvole koja plaćaju kućanstva u svojstvu potrošača. Zajednička potrošnja povećava se za iznos plaćanja umanjenih za primitke od tantijema netržišnih proizvođača. Izvoz i uvoz se povećavaju za iznos plaćanja za dozvole u inozemstvu i iz njega.

U **dohodovnom pristupu** bruto poslovni višak mijenja se u istoj mjeri kao i dodana vrijednost.

Zbog transakcija s inozemstvom, predznak utjecaja na BDP ne može se odrediti unaprijed. U **prijelazu iz BDP-a na BNP**, dohodak od imovine u inozemstvu i iz njega pada za iznose reklasificirane u uvoz i izvoz usluga. Ako se kao posljedica promjene koncepta poveća najmanje jedna komponenta domaćih finalnih uporaba, predznak utjecaja na BNP bit će pozitivan.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da rezidenti primaju plaćanja za dozvole u iznosu od 1 000 i imaju isplate od 700. Netržišni proizvođači imaju izdatke na tantijeme za dozvole od 50 i nemaju primitke. Izvoz usluga povezanih s dozvolama jednak je 500, a uvoz 200. Kućanstva kao potrošači ne izlažu se plaćanjima za dozvole.

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 1 050	P20	+ 700
P60	+ 200	P3B	+ 50
		P50	+ 500

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	+ 700	P10	+ 1 050
N1	+ 350		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
		N1	+ 350
N2	+ 350		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
R40	– 200	N2	+ 350
N3	+ 50	R40	– 500

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
P3A	+ 50	N3	+ 50
N4	+ 0		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
		N4	+ 0
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe	Izvori	
	N5	+ 0

23. **Biljegovine**

Ključne riječi

	ESA 79	ESA 95
Porezi na proizvode	417.2	4.20
Ostali porezi povezani s proizvodnjom/ Razni tekući transferi	4.17.3, 495	4.23

Opis promjene

ESA 95 navodi da se biljegovine bilježe u poreze na proizvode. ESA 79 tretira biljegovine koje plaćaju proizvođači kao ostale poreze povezane s proizvodnjom R22. Nema izričitih uputa u vezi s onim biljegovinama koje plaćaju kućanstva u svojstvu potrošača. Kako ne postoji suprotnih uputa, takve se biljegovine stoga bilježe kao ostali razni tekući transferi (R69.

Posljedice promjene

U **proizvodnom pristupu** proizvodnja se povećava za ukupni iznos biljegovina. Intermedijarna potrošnja povećava se za onaj dio biljegovina koji plaćaju proizvođači. Dodana vrijednost povećava se za razliku između ukupnih biljegovina i biljegovina uključenih u intermedijarnu potrošnju tržišnih i netržišnih proizvođača.

U **rashodnom pristupu** krajnja se potrošnja kućanstava povećava za biljegovine koje plaćaju kućanstva u svojstvu potrošača. Bruto investicije povećavaju se za iznos biljegovina na troškove transfera.

U **dohodovnom je pristupu** promjena bruto poslovnog viška identična promjeni dodane vrijednosti.

Utjecaj na BDP nesumnjivo je pozitivan. Kako konceptualna promjena ne utječe na **prijelaz iz BDP-a na BNP**, utjecaj na BNP jednak je utjecaju na BDP.

Brojčani primjer

Pretpostavimo da su biljegovine u iznosu od 500 reklasificirani iz ostalih poreza vezanih uz proizvodnju u poreze na proizvode te da su ostali razni tekući transferi u iznosu od 500 reklasificirani u poreze na proizvode. Od biljegovina koje plaćaju proizvođači, 250 se odnosi na intermedijarne *inpute*, a 250 na bruto investicije (troškovi transfera).

Računovodstveni tretman u pojednostavljenim računima države: promjene u odnosu na bilježenje prema pravilima iz ESA-e 79.

Račun roba i usluga

Izvori		Uporabe	
P10	+ 1 000	P20	+ 250
		P3B	+ 500
		P41	+ 250

Račun proizvodnje

Uporabe		Izvori	
P20	+ 250	P10	+ 1 000
N1	+ 750		

Račun stvaranja dohotka

Uporabe		Izvori	
R20	+ 500	N1	+ 750
N2	+ 250		

Račun raspodjele dohotka

Uporabe		Izvori	
		N2	+ 250
N3	+ 750	R20	+ 500

Račun uporabe dohotka

Uporabe		Izvori	
P3A	+ 500	N3	+ 750
N4	+ 250		

Kapitalni račun

Uporabe		Izvori	
P41	+ 250	N4	+ 250
N5	+ 0		

Račun inozemstva

Uporabe		Izvori	
		N5	+ 0